

EIGEN

DOOR A. H. LOEFF-BOKMA

ONDER beklemmend zwijgen daalde het bedrukte troepje de schemerdonkere trap af: Bosman voorop, dan zijn vrouw aan de arm van haar dochter, schurend langs de witte kalkwand, daarna de zoon. Rommelig klonk het gestommel van hun stappen op de naakte traptreden, als riep het huis hun de verlatenheid na. Als bij stille afspraak hadden zij er voor gezorgd gezamenlijk het huis uit te gaan: een zekere waardigheid was er dan toch nog in deze droeve uittocht.

Zóó lang had dit moment bedreigd, zoo lang was er gepraat over op straat komen te staan, dat zij inderdaad als een donker groepje op straat bleven stilstaan, toen de huisdeur voor het laatst achter hen dicht was gevallen. Zij keken allen tersluiks naar het groote raam van de winkel, dat met kalkkringen besmeerd, hen vijandig aanstaarde.

De kruidenierszaak, waarvoor vader en moeder Bosman sinds hun huwelijk hadden geploeterd, vaak tot in den nacht; waarin de kinderen waren geboren en zoo vroeg mogelijk te werk gesteld; de zaak, die hun aller leven was geweest, hadden zij moeten zien doodbloeden, langzaam, maar onafwendbaar.

Daar stonden zij nu voor hun huis in het bleeke schijnsel van de straatlantaarn, die zij sinds de tijd van de kleine kinderen hun nachtluchtje hadden genoemd. Het was stil om hen heen, maar in de verte naderden voetstappen.

Vader zei: „Kom, Moeder, dit is voorbij. We moeten voort.”

Hij hoorde zijn eigen woorden naklinken en verwonderde zich omdat hij zich niet zoo moedeloos voelde als hij verwacht had. De slag was nu gevallen. Alle trieste verwickelingen waren achter de rug. Een beetje geld was er nog over gebleven. Er viel niets meer aan te doen. Ze moesten nu maar verder zien.

Hij nam Moeders arm en loodste haar naar de overkant. Zij liepen allen de straat ten einde, sloegen de hoek om en bleven weer staan: hier moest men uit elkaar; het gezin viel voor ieders oogen in brokjes uiteen. Vader en Moeder mochten voorloopig intrekken bij Bosman's zuster, die weduwe-zonder-kinderen was en geen krimp had.

„Nu, Moeder,” zei Annie, „sterkte bij Tante Reina. Zet je maar een beetje schrap.”

„Zul je dikwijls komen, kind?” vroeg Moeder heesch. „En jij ook, Bert? En o, leef behoorlijk, bedenk hoeveel moeite Vader en ik ons gegeven hebben om fatsoenlijke menschen van jullie te maken. Kom Zondag allebei. Dat zal Tante Reina wel goedvinden,” voegde zij er wat zielig aan toe.

„Natuurlijk, Moeder,” zei Bert, die zich de lieveling wist van Tante Reina. „Ze krijgt me dan een extra keertje te zien,” snoefde hij, in een zwakke poging tot een grapje.

„Geef me een zoen, kinderen,” vroeg Moeder, nadat ze schichtig even om zich heen gekeken had.

★

EIGEN

Tante Reina dribbelde onrustig in haar kamer heen en weer. Waar bleven ze nou? Ze hadden anderhalf uur geleden al hier moeten zijn. Zij keek eens naar de tafel, die een ietwat feestelijk tintje had, met een schaalje gebakjes — voor Sofie en haar ieder twee — en voor Hendrik een fleschje bier.

O, een bakje onder het fleschje, dat stond beter. Ze had immers nette spullen, waarom zou ze die dan niet gebruiken voor een feestje. . . ., voor een bijzondere gelegenheid?

„Hè, ik heb geen zit in me,” mompelde zij voor zich heen, en toen groefde de vouw tusschen haar wenkbrauwen zich dieper, in ergernis over die malle gewoonte van de laatste tijd om hardop te denken. Maar ja, als je ook bijna altijd alleen was. En dan, het was een heel ding voor haar, wat er nu gebeuren ging: een broer-aan-lager-wal met vrouw en al in huis halen. Met zoo iets wist je wel waar het begin, maar niet waar het einde was. Erg goed, dat zij in ronde woorden had gezegd, dat ze bijzonder op haar vrijheid gesteld was en dat ze hun verblijf als tijdelijk moesten beschouwen. Tot ze wisten wat ze verder wilden.

Zij was er bijna trotsch op, dat zij zoo verstandig te werk was gegaan, want in haar hart. . . . Hendrik kon mooi haar achtergevel schilderen en haar voorkamer behangen, waar ze al lang plan op had gehad. Ze kon dan overleggen met hem over de kleuren. Smaak had hij wel. En handig was hij ook. En ijverig. Dat hij dan toch zoo aan de grond kon raken! Zij nam het hem eigenlijk kwalijk. Nee, dan had haar Karel het er beter afgebracht, al was hij dan ook te vroeg gestorven, maar dat kon hij niet helpen. Hendrik was niet gewiekst genoeg in de concurrentie-strijd, te goedig. Hij wilde ook een ander wat gunnen, maar dat ging nu eenmaal niet. Als Karel er zoo over gedacht had, zou zij nu niet zoo netjes kunnen leven in dit aardige huis. Maar, een beetje te groot werd het haar eigenlijk wel. Als de kinderen Vader en Moeder nu binnenkort wat konden bijspringen — zoo waren ze wel — en Hendrik kon eens agenturen in koffie en thee krijgen, bij voorbeeld, nou misschien konden ze dan de verdieping blijven bewonen tegen betaling. Eigen is eigen. Wat wist een vrouw-alleen wie ze in huis kreeg, als ze op advertentie verhuurde? En dan Bert met zijn leuke, vroolijke oogen. Wat een lief jochie was hij altijd geweest en hoe graag kwam hij vroeger bij haar, toen hij nog een kind was, soms wel logeeren, als er thuis ziekte was. Ergens in haar lappenla had ze nog het beertje, dat zij hem eens had gegeven en dat hij zoo stevig in zijn armpjes mee naar bed nam. Later raakte zoo'n kind van je vandaan. Een tante ook maar. En vragen om wat hartelijkheid, dat deed je niet. Je moest je niet bloot geven aan de menschen. Dan kregen ze vat op je.

Kijk, daar waren ze. Ze stonden daar toch wel zielig op de stoep, de stumperds.

De kleine kamer was opeens vol van het stemmengerucht van zenuwachtige menschen, die gewoon wilden doen. Vader liep het gangetje weer in en hing zijn jas en hoed aan de kapstok. Reina kwam hem achterna en zei, — je moest dadelijk flink zijn, dat voorkwam later moeilijkheden —: „Hendrik, in 't vervolg wil je je goed wel mee naar boven nemen. Ik heb niet graag zoo'n volle kapstok.”

„Zeker, zeker,” antwoordde Bosman stug, „maar zoo'n oogenblikje. . . .”

„O, ja, zoo'n oogenblikje.”

Bosman keek eens om zich heen. Waar zou hij gaan zitten? Het huis was nu iets anders voor hem dan vroeger. In Karel's stoel maar niet. Veiliger van niet. Gelukkig wees Reina hem een stoel er naast aan. Een rechte stoel.

„Kom, nu hebben jullie wel trek in het een of ander. Sofie, een gebakje? Ze zijn van Smit, je weet, die is bekend om zijn taartjes. Oh ja, mijn gebaksvorkjes. Het laatste cadeau van Karel. Zal ze even krijgen. Ik gebruik ze niet dagelijks. Visite heb ik bijna nooit. En voor mijzelf . . . stel je voor! Gebakjes komen zoo goed als nooit in huis. Nou, Hendrik, drink eens. Ik heb dat fleschje bier zelf gehaald bij Verbruggen.”

Bosman, die met voor zich uit gestrekte beenen en starende oogen het gepraat over zich heen had laten gaan, schrok op. Hij trok zijn beenen onder zich, tastte met een gretig gebaar naar zijn binnenzak en haalde er een sigaar uit. Zorgvuldig sneed hij er het puntje af, waarna zijn oogen de aschbak zochten.

„Hemel,” schrok zijn zuster, „kan dat er nog af, een sigaar met een bandje? Nou, dan schikt het nogal met je! Maar zou je niet liever wachten met opsteken tot je boven bent? Hier is sinds Karels overlijden niet meer gerookt en ik kan dat goed aan mijn gordijnen merken.”

„Goed, goed, hij is al weg,” gromde Bosman. „Het is ook niet van een vrouw te verlangen, dat ze begrijpen zou hoe een man op een oogenblik als dit, behoefte kan hebben aan een sigaar uit zijn betere dagen. Zeker niet een vrouw, die een afgod maakt van haar boeltje.”

„Ik zou niet hatelijk worden, als ik jou was.”

„Nee, je hebt gelijk, dat zou niet verstandig zijn. Kom, Moeder, we gaan naar ons eigen terrein.”

Moeder legde haar gebaksvorkje zoo haastig op haar schoteltje, dat het er af viel. Onder het bukken veegde zij met de rug van haar hand de kruimels van haar mond. Toen keek zij angstig naar Vader. Hij stond daar zoo strak bij de deur. Was het nog niet genoeg geweest, vandaag?

Bosman zei: „Ik wensch je wel te rusten, Reina.”

Er kwam geen antwoord en in een vreemde stilte ging de deur dicht.

Boven werd het Moeder te machtig. De tranen liepen haar langs de wangen en zij zuchtte: „dat is een goed begin! Had je nu geen vrede kunnen houden? Je kon toch zien, dat zij zich op haar manier uitgesloofd had.”

„Best mogelijk,” weerde Bosman norsch af, „maar ik bedank er voor, mij als een schooljongen te laten vertellen wat ik wel en wat ik niet doen mag in dit huis. Dit zeg ik je, we gaan hier zoo gauw mogelijk vandaan. En het is nog het ergste voor jou,” voegde hij er bij met een beschermend klopje op de schouder van zijn vrouw. Er kwam een wijs glimlachje op haar gezicht, maar dat kon hij niet zien.

„Toe, Vader, ga nu even je goed van beneden halen.”

„Verd. . . .” vloekte hij, „ik heb toch geen zin haar weer tegen het lijf te loopen.” Maar hij ging toch.

Het viel ten slotte een beetje mee, Bosman was zonder tegenzin aan het schilderen gegaan,

EIGEN

nadat hij het spoedig met zijn zuster eens was geworden over kleuren en bijzonderheden. Zij vond hem toch blijkbaar niet zoo'n stuk ongeluk als zij het soms liet voorkomen. Toch vermeed hij haar zooveel mogelijk. In haar kamers kwam hij zonder noodzaak nooit. Zij had immers overduidelijk gezegd, dat zij het zoo wenschte. Maar dan kreeg je soms opeens iets te hooren als onlangs: „jullie doen net of ik een vreemde voor je ben. En als Bert in huis komt, zie ik hem nooit.” Wie kon er nu uit zoo'n vrouwmensch wijsworden? Hij vast niet en hij zou er zich ook het hoofd niet over breken.

Hij rookte zijn pijp onder het werk; een lekker zonnetje scheen hem op zijn rug. Gek, dat een mensch zich zoo aanpassen kon! Zijn levensdoel was weg en toch merkte hij nu en dan, dat hij weer met opgewektheid aan iets bezig kon zijn. Nu, er was ook veel overgebleven: Moeder, die er trotsch op was, dat de kinderen zoo trouw kwamen en zoo merkbaar nog hingen aan het gezin, dat geen gezin meer was. Morgen kwamen ze weer en dan was het gezellig vol in hun kamer. Reina liep dan wel met een gezicht zoo zuur als azijn, maar dat was háár liefhebberij. Soms kon Moeder midden in vroolijk gelach zeggen: „st... denk aan Tante...” Maar ze had het immers zelf zoo gewild.

Ze zaten die Zondagmiddag voor het open raam van hun bovenkamer. Vader en Bert waren juist thuisgekomen van een wandeling. Zij waren de achterdeur binnengekomen omdat zij wisten dat Tante Reina voor het huis zat, juist onder hun ramen.

„Moeder,” vertelde Annie, „ik heb gisteren een mantel gekocht.”

„Maar kind,” schrok Moeder, die met een doodsbenauwd gezicht haar gestrekte wijsvinger tegen haar lippen legde en ten overvloede wees in de richting van Tante Reina.

Annie proestte het uit, maar dempte toch haar stemgeluid, toen zij vertelde dat zij alleen maar mee geweest was met Coba op jacht naar een mantel en hoe die jacht geëindigd was in een heimelijke vlucht om te ontsnappen aan de winkeljuffrouw, die zich als een klit aan Coba gehecht had.

Annie schaterde opnieuw en Moeder lachte mee. Bert spon het verhaal verder uit. De kleine kamer daverde van de stemmen.

Plotseling vloog de deur open en daar stond Tante Reina, die met een woedend gezicht schreeuwde:

„Kunnen jullie niet eens wat rustiger zijn? Dat lawaai altijd boven mijn hoofd! Ik kan mijn eigen radio niet hooren.”

„Uw radio?” vroeg Bert verwonderd. „En u zit buiten.”

„Het gaat je niet aan, waar ik zit. Daar bekommer jij je nogal veel om. Maar ik wil rust in mijn huis eigen hebben. Anders kunnen jullie oprassen met je allen.” En weg was zij.

Verbouwereerd keken allen elkaar aan. Vader nam zijn pijp uit zijn mond, wilde iets zeggen, maar met een smak sloten zijn lippen zich weer om de pijp.

„Nee,” zei Moeder, met onvaste stem, „nee, dat meent zij niet. Bert, ga jij eens naar Tante toe en probeer haar mee te krijgen naar boven. Toe, jongen. Ze is toch ook zoo eenzaam.”